

# Vidéki erdészeti egyesület Miskolcon 2.

1922. december 11-én, 24 résztvevővel ismét közgyűlés volt Miskolcon, mert a készülő erdőtörvényekkel járó elfoglaltsága miatt *Földváry Miksa* elnök felajánlotta lemondását. A vita során úgy döntöttek, hogy „*az elnöki állás teljesen független egyénnel töltsék be*”, így egyhangúlag báró *Waldbott Kelemen* választották elnökké, aki „*a tagok szoros összefogásában látja az egyesület jövő működése eredményességének zálogát.*”

*Onczay László* irányításával megtárgyalták a készülő törvényjavaslatokat. Az elnök javaslatára a közgyűlés úgy határozott, hogy a Borsod–Gömör–Heves Vármegyék Erdészeti Egyesülete cím helyett felveszi a *Tiszajobbparti Vármegyék Erdészeti Egyesülete* (TVEE) címet és lapjának a Magyar Erdész helyett a *Magyar Erdőgazda* elnevezést adja.

*Onczay László* szerkesztésében 1923. május 15-én megjelent a Magyar Erdőgazda 1. száma, báró *Waldbott Kelemen* elnök *Tömörüljünk!* c. vezércikkével, amelyben értékelte az ország és az erdőgazdaság Trianon utáni helyzetét, az ebből adódó feladatokat. Összefogást kért „*a magyar erdő s a magyar erdészet érdekeiért... akik az erdőhöz valami címen közel állnak... lépjenek be az egyesületünkbe... a vidéki erdészeti egyesületekre nagy szükség van s azokra fontos misszió vár.*”

A felhívás szerint „*az egyesület célja a vidék erdőbirtokosait, erdészeti szakembereit s mindazokat, akik az erdő... iránt érdeklődnek, egyesítse.*” A rendes évi tagsági díj 100 korona, alapító tagsági díj 10 000 K. A havonta megjelenő Magyar Erdőgazda előfizetési díja tagoknak 600 K, nem tagoknak 1200 K.

A lap 2. száma közölte a tagok névsorát: *gróf Károlyi László* védnök és *Kaán Károly* tiszteletbeli tag mellett 8 alapító és 70 rendes tag volt, régiókon kívül csak a Zemplénből származó *Mihalovics (Lámfalussy) Sándor* kapuvári erdőmester. *Károlyi Lászlót* az elnök javaslatára választották az egyesület védőjévé, mert kétszeres alapító tagdíjjal lépett az egyesületbe és 50 000 koronát adományozott az alapítványnak.

Az 1923-ban Miskolcon tartott közgyűlések állandó témája volt az egyesület szervezése, a Magyar Erdőgazda rendszeres megjelenése, a négy törvény végrehajtásával kapcsolatos feladatok meghatározása.

Eredményes munkát végzett az egyesület és lapja a főiskola tanszékeinek felszerelésével kapcsolatos adományok gyűjtésében. Különösen kitűnt ebben a Károlyi-uradalom erdőtisztí kára – *Onczay László, Buchalla Jenő, Juriss József, Schudich Nándor* –, akik 1923-ban 1 720 000 koronát gyűjtöttek e nemes célra. A rohamos infláció ellenére az egyesület a gyűjtést folytatta és 1925 decemberében fejeződött be 10 455 102 K összeggel, amit a rektor külön is megköszönt.

Sokat tettek annak érdekében, hogy az egyesület közlönyében neves szakemberek színvonalas tanulmányai jelenjenek meg a természetes felújításról, a gyérítésekről, a természet védelméről, az erdészeti szakképzésről, az erdei utak építéséről stb. Ma is időszerű *Waldbott Kelemen* elnök *Cserkészzeink a magyar erdőben* c. cikke: „*...bassunk a lelkekre is, ültessük be ezen fiatal, fogékony szívekbe az erdő, a fák iránti szeretet... gyűjtsünk a magyar erdőnek apostolokat... Nekünk nem csak az erdőt kell nevelnünk, de annak megbecsülésére a népet is. Felvilágosítani, tanítani kell, ha az erdő fenntartásának nagy problémáját eredményesebben akarjuk megoldani.*”

Befolyásolta az egyesület működését és a taglétszámot, hogy az erdőtörvények reakciójaként az OEE elnökségének javaslatával szemben az 1923. decemberi tisztújítás során a résztvevők *Kaán Károlyt* kibuktatták alelnöki tiszttségéből, ezeket neves szakemberek és erdőbirtokosok, közöttük *Waldbott Kelemen* is lemondott egyesületi tagságáról, tisztségéről. 1925-re a védnök és a tiszteletbeli tag mellett 16 alapító és 136 rendes tagja volt az egyesületnek. A rendes tagok közül Borsod–Heves–Zemplén vármegyékhez tartozott 93 erdőmérnök, 5 főerdész, 3 alerdész, de voltak tagok Szeged, Gödöllő, Pápa, Tata, Kecskemét, Kőszeg, Budapest, Keszthely, Zalaegerszeg, Balatonkiliti térségéből, és a TVEE tagja volt a Földművelésügyi Minisztérium, a Mérnöki Kamra, a Hangya Szövetkezet, az Egri Hordó és Faárugyár Rt., a szegedi szakiskola, a Kalocsai Főképzőintézet, a Magyar Erdőbirtokosok és Fakereskedők Rt., az Eszterházy uradalom, Tata, Ferenc bajor kir. herceg erdőhivatala, Sárvár, a Magyar Általános Hitelbank stb.

1924. június 14-én a miskolci közgyűlést tanulmányi kirándulás követte

és a 36 fős társaság a kincstári faraktárból a Szinva-völgyi erdei vasúton a ládirakodót kereste fel, ahol a különböző fafajú rönkök és fagyártmányok minőségét és árait értékelték.

A diósgyőri vár megtekintése után Majláton a vándorfürész és a folyamatban levő építkezések, Csanyikban a gőzüzemű téglágetető volt a program. Lillafüredre utazva elismeréssel értékelték az erdei vasút vonalvezetését, hídjait, a szakszerű gyérítéseket.

Vacsora után *Oszterlamm Ernő* főerdőtanácsos, a miskolci m. kir. erdőhivatal vezetője köszöntötte a vendégeket. Emlékeztetett, hogy évszázadokkal ezelőtt nagy királyaink nyaralóhelye volt ez a terület, itt pihentek, vadásztak és „*Lillafüred... az ország egyik legszebb nyaralóbelye*” ma is.

Másnap a Hollós és a Nagydél szálalóvágásait keresték fel, értékelték az eredményes bükküjulatot, a luc- és erdeifenyővel elegyes bükkösöket, a koncentrált legelőket jelentőségét. A papírgyár és a vasgyár megtekintése a program része volt.

1925 tavaszi közgyűlés a Károlyi és *Waldbott* uradalmakba szervezett két-napos tanulmányi kiránduláshoz kapcsolódott. Sátoraljaújhelyből az uradalmi „*Hegyközi Vasút*” tölgykoszorúval díszített különvonatán utazva a résztvevők élvezték a gyönyörű, erdőkoszorúta vidéket. Vilyipusztánál megnézték az uradalom téglágetetőjét, Pálháza–Ipartelepen, „*míg a mozdony vizet vesz*”, elfogyasztották a villásreggelit.

Füzérkomlósról gépkocsikkal utaztak a Stranglapis felújító vágásaiba, a Május-hegyen pedig *Rotb* professzor ismertette gyérítési kísérleteit, ahol az egyik területen csak az elnyomott egyedeket szedték ki, a másikon záródást bontó gyérítést végeztek a 60 éves állományban.

A hollóházi kerámiagyár megtekintése után a bodogányi bükkösök természetes felújítása, majd Pálházán az ipartelep került sorra. A 20-25 főt foglalkoztató fűrészüzemben, napi 10 órás műszakban 15 m<sup>3</sup> gömbfát dolgoznak fel. Az asztalosműhelyben 5 fő dolgozik az uradalom szükségletei szerint, a gőzölő 36 m<sup>3</sup>, a szárító 40 m<sup>3</sup> befogadóképességű, a telep világítását generátor biztosítja.

A kemencepataki lóvasúton utazva megtekintették a Kishuta alatti állandó

szénégető telepet, a csemetekerteket majd a Lasarét fenyvesében értékelték az elegyesen ültetett 35 éves luc- és erdeifenyő jelentősen eltérő magassági növekedéséből adódó feladatokat.

A szabad ég alatt tartott közgyűlésen 46 fő részvételével a folyamatban levő ügyekről döntöttek és meghallgatták *Onczay László* előadását az út, vasút, fűrészüzem beruházásairól, aminek eredményeként belterjessé vált az uradalom erdőgazdálkodása. A kitűnő vacsora után a „*tradicionális bursch-nóták... bozta közelebb az egy célért dolgozó, lelkesedő zöldkabátosokat, adva a további feladatokra új impulzust, kedvet, lelkesedést.*”

A kőkapui kastély teraszán „*elismeréssel adóztunk a kimart begyoldalak (Vérhegy) szakszerű befűtésének*” – írta *Radó Gábor* a Magyar Erdőgazdában. Az „*újonnan épített Ördög-völgyi úton*” lovas kocsikon mentek a Waldbott uradalomba. A Bárány-ortás ősbükköse és a Nagy-Körös fiatal fenyvesében végzett gyérités megtekintése után a Vadaskert „*35-40 m magas, gyertyaegyeses, 50-60 cm átmérőjű gyönyörű tölgyesében Gyuri, a szelídített szarvasbika fogadta a vendégeket.*”

A Barlang–Mogyorós–Cserepes térségének bejárása során értékelték az 1880-as években elkezdett fenyvesítést, amelynek során luc-, duglász-, sima- és vörösfenyővel alakították át a bükkösöket. „*A Mogyorós-oldalban már valószínűs kertészkedés folyik... a régi üveggyártól pedig a Kronberger-cég erdei vasútján utaztak Tolcsvára*” ahol az estebéd és a „*fejedelmi borok után a társaság nehezen, szép emlékekkel, sok láálával hagyta el a tolcsvai kastélyt.*”

**1926** áprilisában Miskolcon választmányi ülést, júniusban közgyűlést tartott az egyesület Erdőbénye–Füzdőn. Mádon az „*Úri borok*” pincéjében *Mailot* báró köszöntötte a közel 50 fős társaságot. „*Az ízes reggelitől és a nagyszerű aszútól felfrissült társaság*” *Waldbott Kelemen* elnök vezetésével gyalog indult a közeli erdőbirtokokra.

Értékelték, hogy gróf *Szirmay Ottó* az általa vásárolt, „*a múltban két ízben cserbántó vágással lenyűzött és agyonlegettett erdőben... megszüntette a legeltetést, óvatosan gyéritette... iskolapélda ez arra, hogy a rontott erdő kímélettel, hozzáértéssel mennyire rendbe hozható.*”

Gróf *Széchenyi-Wolkestein* és az olaszliszkai közbirtokosság erősen megkritikált tölgyesét *Rotb Gyula* professzor úgy értékelte, hogy „*a sarjak visszavá-*

*gásán túlmenő ritkítás nem volt helyes.*”

A fürdői ebéd utáni közgyűlésen foglalkoztak erdőgazdasági politikánk hiányosságaival, a római nemzetközi erdészeti kongresszus célkitűzéseivel. Indítványozták *Vadas Jenő* emlékének megörökítését, a közlegelők kérdésének rendezését, a miskolci múzeum megsegítését, majd *Onczay László* a közös tulajdonú községi erdők állapotát elemezte értékes előadásában.

Jelentős eseménye volt az egyesületnek, hogy 1926-ban, az OEE Sopronban rendezett ünnepi közgyűlésén *Onczay László* olvasta fel „*Erdőgazdálkodásunk fejlődése és új célkitűzései*” című előadását (Erdészeti Lapok 1926. 313-325). A közgyűlési beszámoló szerint „*nagy sikert aratott Onczay László értékes felolvasásával... Sajnálatos, hogy az idő rövidsége miatt ezekről a rendkívül érdekes kérdésekről parázs vita nem fejlődhetett.*”

**1927.** februári választmányi ülésen tárgyaltak az erdőtörvényről, a MÁV-tarifá politikájáról a forgalmi adó mérsékléséről és gyűjtést kezdtek *Vadas Jenő* emléktáblájára. Bejelentették, hogy az egyesületnek 1 védnök, 1 tiszteletbeli, 16 alapító, 136 rendes, összesen 154 tagja van.

A Magyar Erdőgazda új szerkesztője *Tóth Bódog*, Zemplén vármegye döntése alapján báró *Waldbott Kelemen* a felsőház tagja lett, *Onczay László* 3 hétig járta Spessart és Württemberg (Feketeerdő) erdeit.

Júniusban, az egi közgyűlésen nívós vita keretében tárgyalták meg *Lippóczy Béla* előadását a természetes felújításról. Az Erdészeti Lapok beszámolója kiemelte, hogy az egyesület „*különös érdeme... hogy a közeli környék szakembereit és erdőbirtokosait egy táborba tereli, s tagjaiban az összehatást érzését ápolja.*”

**1928.** január 30-án, a miskolci közgyűlésen *Rotb Gyula* megköszönte az elnöknek, hogy a felsőházban feltárta a magyar erdőgazdaság hátrányos helyzetét, a főiskola csekély támogatását.

Május 11-12-én a parádfürdői vándorgyűlésen 100 fő vett részt. *Weinert Tibor* erdőtanácsos ismertette a parádi uradalom erdőgazdálkodását. Ezt követte *Bíró Zoltán* előadása: „*Csonka-Magyarországon indokolt-e a magas vádásforduló, amit... az új üzentervek készítése során életbe léptettek?*” címmel. A vitában heten vettek részt, *Onczay* „*sajnálatos tényként állapította meg, hogy a... vitaelőadáson a földművelésü-*

*gyi minisztérium képviselője elvi okokból részt nem vehet.*”

Másnap autóbusszal a Csevice-forrást és az üveggyárat, majd *Rotb Gyula* kísérleti területeit keresték fel, ahol a csoportos és szegélyes természetes felújítást vitatták meg. „*Este bankett volt az egész környék intelligenciájának részvételével.*”

**1929.** januári, miskolci közgyűlésen az erdei munkások balesetbiztosításáról tárgyaltak. Egyetértettek, hogy sok égető kérdése van az erdőgazdaságnak, de „*az ellentéteket nem szabadna kiélesíteni... sajnálatos az az általános stagnálás és kedveltség, mely az egész magyar erdőgazdaságban észlelhető.*”

A három vidéki egyesület – a Felsődunántúli (Győr) és a Déldunántúli (Kaposvár) Erdészeti és Vadászati Egyesület és a TVEE – által június 3-4-én Balatonfüreden közösen rendezet közgyűlésen a fapiac, a fakereskedelem helyzetét értékelték.

A tanulmányúton gróf *Zichy Pál* nagyvázsonyi uradalmában a bükkösök természetes felújítását és a fenyőerdősítéseket értékelték.

A TVEE történetéhez tartozik, hogy a parádi közgyűlésen az Országos Erdészeti Egyesület alelnökévé választották báró *Waldbott Kelemen*.

**1930**-ban a világgazdasági válság és egyéb okok miatt hanyatlás kezdődik az egyesület életében. Elmarad a tanulmányút, a Magyar Erdőgazda több cikket éles vita követi és a szerkesztő *Nyílt levele* után megjelenik Mayer miniszter közleménye: „*a Magyar Erdőgazda további számaira igényt nem tartok, azt az erdészeti főosztályom címére a jövőben ne küldjék.*”

**1931.** februári közgyűlésen oly keves tag jelent meg, hogy csak választmányi ülést tarthattak. Az elnök „*Új évi célkitűzéseink*” című megnyitójában kiemelte: „*az ellenzékiesség nem lehet soba egy egyesületnek célja... mi igenis támogatni akarjuk az O.E.E-t és minden egyéb tényezőt, akik a magyar erdőgazdaság valódi érdekeit fogják szolgálni, azonban fenntartjuk magunknak azt a jogot, hogy minden olyan esetben... mondjunk kritikát, amikor... más nézetet leszünk... Foglalkozunk a magyar erdőgazdaság... országos jellemű kérdéseivel és amennyiben helyesnek látjuk az Orsz. Erd. Egyesület ezekre vonatkozó működését, erélyesen támogatjuk és nyújtunk neki a vidéken erős bátvédelmet.*”

*Onczay* alelnök egyetértett az elnöki megnyitóval, de rámutatott, hogy az

őszinte kritikával szembe kerültek a kormányzattal, „az állami erdőgazdálkodás ma kénytelen visszavonulni az egyesületben való tevékenységtől, ez az oka annak, hogy ma ilyen kevesen jötünk itt össze... nem kíván fél munkát végezni” ezért lemond tisztségéről, majd több kérés után mégis marad és az egyesületek együttműködésének biztosítása érdekében delegálják az OEE-hez.

Hasonló indokolással *Wittemberger Géza* is lemondott a titkári és lapszerkesztői megbízatásáról, de kérésre ő is maradt.

A vándorgyűlést és a tanulmányutat június 2-3-án rendezte az egyesület Nyíregyházán „az Alfölderdősítéssel összefüggő aktualitásokról”, amelyen 34 tag és a meghívott vendégek vettek részt.

Az elnök leszögezte, hogy „a csonka országnak az alföldi probléma megoldásánál fontosabb és sürgősebb tenni valója nem lehet... napirenden kell tartani az Alfölderdősítés kérdését és annak keresztülvitelét szüntelenül kérni, sőt követelni kell.”

*Kovács Kálmán* arról tájékoztatta a hegyvidékről jött kollegákat, hogy „miképp bonyolítja a debreceni erdőgazdálkodás az 1923. évi 19. t.c. végrehajtását... a mezőgazdasági érdekekkel összhangban.” *Röczei Géza* a nyírségi homokon végzett fásításokról, *Tikos Béla* a hortobágyi szikfásításról, *dr. gróf Forgách Balázs* a mezőgazdasági köztes használatról, *Bíró Zoltán* a fűrészipar elhanyagolásáról tartott nagy tetszéssel kísért felolvasást. *Papp Béla* minisztériumi osztályfőnök megígérte, „mindent el fog követni, hogy a közgyűlésen megnyilatkozott szellem teret is őrösi.”

Az esős idő miatt Nyíregyháza erdeinek csak kis részét járhatták be, helyette megnézték a Józsa András múzeumot.

A közgyűlés szellemében elemezte a felsőházban *Waldbott* elnök a gazdasági válság hatását, az államháztartás pénzügyi és gazdasági egyensúlyának kérdéseit. Elemezte, hogy a fabehozatal 150 millió pengő, ezért segíteni kell a hazai fa értékesítését. Rámutatott, hogy az Alföld fásítására szánt összeg lényeges csökkentése „semmiképpen sem állhat sem a hazai faellátásnak, sem pedig a klimatikus viszonyaink javításának érdekében.”

Az egyesület romló anyagi helyzete miatt a Magyar Erdőgazda 2-3 szám összevonásával csak ötször jelent meg. A 10-11-12. számban a szerkesztő bú-

csúszavaival: „Az elnéptelenedett közgyűlések, a szerkesztő postájának összezsugorodása, az egyre fokozódó tag-kilépések szomorú biztonsággal mutatnak rá arra, hogy...a közöny kezd úrrá válni.

1932. februári közgyűlést az elnök „*lelkes megnyitó beszéddel vezette be, melyet a szép számmal megjelent tagok és vendégek élénk érdeklődése kísért.*” *Waldbott Kelemen* kiemelte, hogy a világválság közepette fontos kötelessége mindenkinek, hogy az ország talpra állítása érdekében munkálkodjék. Rámutatott, hogy a csökkent lelkesedés és apátia nemcsak a tagok hibája, hanem megszűnt külső okoké is, ezért minden tag „*újult erővel munkálkodva szolgálja az erdő és az erdőgazdálkodás ügyét.*” Felsorolta az eredményeket, ismertette a feladatokat, hogy „*a következő év is megbozza a maga szép eredményeit.*”

Új tisztikart választottak; elnök *báró Waldbott Kelemen*, I. alelnök *Onczay László*, II. alelnök *Borby György*, titkár *L. Wittemberger Géza*, pénztáros *Dóbus József*, ellenőr *Szy Dénes*, a választmány 15 tagú.

Úgy határoztak, hogy a nehéz viszonyok miatt a jövőben a Magyar Erdőgazda c. lap évente csak kétszer, a közgyűléseket követően fog megjelenni. *Hepke Artúr*, a miskolci erdőgazdálkodás új vezetője megígérte, hogy „*a legelkesebben öbajtja s fogja támogatni*” a TVEE-t.

1933-ban a Magyar Erdőgazda 1. száma üdvözölte a kormány intézkedését, hogy létrehozták az Országos Fa-gazdasági Tanácsot s annak elnökévé *báró Waldbott Kelemen* neveztek ki.

A lap 2. száma hatoldalas beszámolójában a június 29-én Lillafüreden tartott közgyűlést ismertette, név szerint felsorolva a 88 résztvevőt. A Palota szálló különtermében az országos fontosságú erdőgazdasági problémák és az egyesületi élet belső kérdéseinek letárgyalása után a Szinva partján felavatták Hámor nagy szülőltének, *Vadas Jenő* főiskolai tanárnak *Kún József* szobrász által készített emléktábláját.

Az ünnepi beszédet *Czillingner János* tartotta, a TVEE nevében *Onczay László*, az OEE részről *Bíró Zoltán* koszorúzott. Az erdészeti főosztály koszorúját *Papp Béla*, a főiskoláért *Fekete Zoltán* rektor „*belyezte el meleg, kegyeletteljes szavak kíséretében.*” *Selmecbánya* nevében *Zólyom Imre* főerdész emlékezett meg *Vadas Jenőről*, aki 25 éven át a városi bizottság tagja volt.

A koszorúzás után a TVEE elnöke átadta az emléktáblát a miskolci erdőgazdálkodásnak, hogy „*azt megővni, megőrizni, ápolni szíveskedjék.*”

A TVEE történetének csúcspontja, hogy elnökét, *báró Waldbott Kelemen* 1933 decemberében, a budapesti közgyűlésen közfelkiáltással az Országos Erdészeti Egyesület elnökévé választották.

A lillafüredi rendezvény után nincs adatunk a TVEE működéséről. A Magyar Erdőgazda megszűnt és az Erdészeti Lapok sem adott hírt az egyesület működéséről. Az OEE 1936. évi miskolci vándorgyűlésén *Waldbott* elnök hosszan sorolta a résztvevőket és meghívottakat, de a TVEE nincs a köszöntöttek között. Az OEE 1939. és 1943. évi közgyűlésein is csak a Déldunántúli EVE vett részt.

Nehezíthette az egyesület működését, hogy *báró Waldbott Kelemen* az OEE mellett 1936-ban a II. Erdészeti Világkongresszus elnökévé, 1939-ben a Nemzetközi Erdészeti Központ (C.I.S) elnökévé választották. *Onczay László* I. alelnök a Károlyi uradalmak központi igazgatója lett Budapesten, *Lippóczy Gödöllőre* helyezték, és 1938 után sok szakembert helyeztek át a visszacsatolt területekre.

Az 1943. évi Erdészeti Zsebnaptár II. kötet 524. oldalán szerepel a TVEE és tisztikara 140 taglétszámmal. Ez egyezik az 1932-ben választott vezetőséggel, de figyelmet érdemel, hogy a két alelnök, a titkár, a választmány öt tagja az OEE igazgató-választmányának is tagja.

E rövid összefoglalóból is megállapítható, hogy *báró Waldbott Kelemen* elnök vezetésével működő Tiszajobbparti Vármegyéi Erdészeti Egyesülete jól szolgálta a magyar erdőgazdálkodás ügyét. Az elnök vezéreszméje az erdészet belső egységének megszilárdítása volt, hogy „*a szakma eredményesen tudjon fellépni és az érdekeit meg tudja védeni a külvilággal szemben.*” Gyakran ismételte: „*Az erők egyöntetű tömörülésében és szervezkedésében látom a siker előfeltételeit... csak az egyesült, szervezett erőben rejlik a siker titka... tömörítsük erőnket a nehézségek leküzdésére és a közös cél elérésére.*”

Ezeket a ma is aktuális gondolatokat emelte ki *Schmotzer András*, az OEE elnöke is az 1992. évi vándorgyűlésen Tolcsván, amikor szülőházának falán felavatták *báró Waldbott Kelemen* emléktábláját.

**Dr. Járasi Lőrinc**